

Przedmiotowe zasady oceniania z języka polskiego

I. Postanowienia wstępne

1. Prace kontrolne, sprawdziany z nauki o języku i ortograficzne oraz testy znajomości lektur są obowiązkowe. Jeśli z przyczyn losowych uczeń nie może ich napisać z całą klasą, musi to uczynić w terminie dwutygodniowym od rozdania prac.
2. W przypadku otrzymania oceny niedostatecznej poprawa prac, o których mowa w punkcie 1., jest obowiązkowa. Odbywa się w ustalonym terminie (do dwóch tygodni od rozdania prac). Poprawę uczeń pisze tylko raz.
3. Przy poprawianiu pracy i pisaniu w drugim terminie kryteria oceny nie zmieniają się.
4. Każdorazowo przed omawianiem dłuższej lektury odbywają się krótkie sprawdziany mające na celu sprawdzenie znajomości tekstu.
5. Po omówieniu lektury przeprowadza się obowiązkowy sprawdzian lub kartkówkę ze znajomości zagadnień analizowanych na lekcjach.
6. Wszystkie prace, o których mowa w punkcie 1., oraz ich poprawy znajdują się w posiadaniu nauczyciela, przechowywane są w szkole i stanowią jej dokumentację.
7. Poprawie nie podlegają kartkówki sprawdzające wiedzę ucznia z trzech ostatnich tematów (wyjątek stanowią kartkówki ze znajomości lektur szkolnych).
8. O liczbie kartkówek oraz prac pisemnych w trakcie semestru decyduje nauczyciel.
9. Rodzic ma prawo wglądu do pracy ucznia w obecności nauczyciela.
10. Uczeń, który nie poprawił oceny niedostatecznej w terminie wyznaczonym przez nauczyciela, traci możliwość jej poprawienia.
11. Dwa razy w semestrze uczeń może zgłosić brak przygotowania do lekcji (nie dotyczy to prac zapowiedzianych wcześniej).
12. Dłuższa nieobecność w szkole nie zwalnia ucznia z obowiązku znajomości tekstu lektury realizowanej zgodnie z harmonogramem.
13. W trakcie omawiania lektury obowiązuje znajomość wszystkich tematów z nią związanych (nie tylko trzech ostatnich).
14. W przypadku nieobecności na zajęciach uczeń ma obowiązek uzupełnienia notatek w ciągu trzech dni od powrotu do szkoły.
15. Wypracowania domowe podlegają obowiązkowej ocenie, na napisanie pracy uczeń ma 2 – 5 dni roboczych. Sprawdzanie wypracowań odbywa się w ciągu dwóch tygodni.
16. Prace domowe uczeń oddaje w terminie ustalonym przez nauczyciela. Brak pracy skutkuje oceną niedostateczną.
17. Uczeń ma obowiązek prowadzenia notatek z lekcji w zeszyte w linie z marginesem w dogodnym dla siebie formacie oraz posiadania na zajęciach podręczników.
18. Uczeń jest zobowiązany do noszenia zeszytu ćwiczeń na każdą lekcję (oraz wypełniania go zgodnie z zaleceniami nauczyciela). Jego brak jest równoznaczny z nieprzygotowaniem do lekcji i skutkuje oceną niedostateczną.

19. Pracą domową jest również przeczytanie zadanego tekstu literackiego z podręcznika, jej niewykonanie skutkuje oceną niedostateczną.
20. Wszelkie prace domowe, a głównie wypracowania ściągnięte z Internetu traktowane są jako plagiat, skutkują oceną niedostateczną bez możliwości jej poprawienia.
21. Ocena roczna wystawiona na koniec klasy trzeciej nie stanowi podsumowania pracy ucznia w ciągu trzech lat jego nauki w gimnazjum.
22. Przedmiotowe Zasady Oceniania z języka polskiego uwzględniają zalecenia poradni psychologiczno – pedagogicznej dla uczniów z dysfunkcjami. Nauczyciel dostosowuje przedmiotowe zasady oceniania do indywidualnych potrzeb ucznia, np. odpytywanie poza klasą, zwolnienie z pamięciowego opanowania tekstu, zróżnicowanie prac domowych, dyktanda tylko z wyrazów wcześniej ćwiczonych.

II. Standardy wymagań

Według podstawy programowej.

III. Obszary aktywności podlegające ocenianiu

1. Wypowiedzi ustne:

- a. kilkudzaniowa wypowiedź,
- b. dialog,
- c. opowiadanie,
- d. recytacja,
- e. prezentacja,
- f. głos w dyskusji,
- g. czytanie tekstów,
- h. aktywność na lekcji.

2. Wypowiedzi pisemne:

- a. odpowiedź na pytania,
- b. rozwiązywanie zadań,
- c. wykonanie ćwiczeń,
- d. redagowanie form wypowiedzi przewidzianych w podstawie programowej,
- e. dyktando.

3. Zadania praktyczne z wykorzystaniem:

- a. albumów,
- b. słowników,

- c. map,
- d. słuchowisk,
- e. filmu.

4. Przekłady intersemiotyczne.

5. Inne

- a. Osiągnięcia w konkursach przedmiotowych.

IV. Kryteria i sposoby oceniania

1. Wypowiedzi ustne

Uczeń mówi zgodnie z tematem; zachowuje odpowiednią kompozycję wypowiedzi (pamięta o wstępie, rozwinięciu, zakończeniu, łączy tekst w logiczną całość, unika powtarzania myśli); zwraca uwagę na poprawność językową (stosuje bogate słownictwo, włącza w wypowiedź związki frazeologiczne, przysłowia, porównania, cytaty); dba o odpowiedni akcent; dostosowuje tempo mówienia do tematu i formy wypowiedzi, pamięta o płynności.

Uczeń może otrzymać ocenę bardzo dobrą za aktywny udział w lekcji lub kolejnych zajęciach, jeżeli przynajmniej pięć razy zgłosi się do odpowiedzi, a jego wypowiedzi będą poprawne merytorycznie i językowo, samodzielne i wyczerpujące temat, poparte cytatami z tekstu.

W ocenie recytacji pod uwagę bierze się:

- a. pamięciowe opanowanie tekstu,
- b. zrozumienie treści,
- c. wyraźną artykulację,
- d. właściwe przestankowanie,
- e. logiczne akcentowanie,
- f. odpowiednią barwę dźwiękową (modulację),
- g. trafność interpretacji głosowej.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełni wszystkie kryteria.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń za pamięciowe opanowanie tekstu.

2. Wypowiedzi pisemne

W pracach pisemnych ucznia ocenie podlega poziom merytoryczny pracy (zgodność treści pracy z tematem, dobór materiału i jego wykorzystanie w pracy, umiejętność wnioskowania, uzasadniania sądów, wartościowania), jej poziom kompozycyjny (właściwe proporcje wstępu, rozwinięcia i zakończenia, posługiwanie się określoną formą wypowiedzi, spójność i logika tekstu), poziom językowy pracy (posługiwanie się fleksją, frazeologią i składnią, dobór słownictwa), poprawność ortograficzna i interpunkcyjna oraz estetyka pracy.

Nadrzędnym kryterium oceniania kartkówek jest poprawność merytoryczna wypowiedzi ucznia, w dalszej kolejności poprawność językowa pracy.

Ocenę niedostateczną z pracy pisemnej otrzymuje uczeń, który:

- a. niewłaściwie zrozumiał temat, a styl i składnia jego pracy uniemożliwiają zrozumienie sensu wypowiedzi,
- b. oddał do oceny pracę niesamodzielną.

Ocenę dopuszczającą z pracy pisemnej otrzymuje uczeń, który:

- a. nie w pełni zrozumiał temat, omówił go częściowo, ale w jego pracy znajdują się treści niezbędne do jej zrozumienia,
- b. nietrafnie dobrał materiał do tematu pracy, nieumiejętnie go wykorzystał,
- c. próbował formułować wnioski,
- d. niekonsekwentnie posługiwał się określoną formą wypowiedzi,
- e. w układzie treści jego pracy panuje chaos, pojawiają się liczne zakłócenia spójności tekstu,
- f. popełnił wyraźne odstępstwa od norm fleksyjnych, frazeologicznych i składniowych, pozwalające jednak na zrozumienie tekstu,
- g. posiada ubogi zasób słownictwa, w jego pracy dominuje słownictwo potoczne,
- h. popełnił liczne błędy ortograficzne (zwłaszcza I stopnia) i interpunkcyjne,
- i. nie zrobił akapitów, jego pismo jest słabo czytelne, w rękopisie pojawiają się liczne skreślenia i poprawki.

Ocenę dostateczną z pracy pisemnej otrzymuje uczeń, który:

- a. uwzględnił najważniejsze wymagania tematu, ale nie poradził sobie z doborem materiału, nie potrafił dokonać selekcji treści,
- b. sformułował wnioski, ale jego argumentacja ma charakter uproszczony,
- c. zastosował określoną formę wypowiedzi (dopuszczalne są niewielkie uchybienia),
- d. zachował właściwe proporcje w układzie treści pracy,
- e. popełnił wiele błędów językowych, jego styl zdradza nieporadność, co nie utrudnia jednak zrozumienia treści,
- f. posiada ubogi zasób słownictwa, w jego pracy występuje słownictwo potoczne,
- g. popełnił nieliczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne,
- h. miał trudności z zastosowaniem akapitów, jego pismo jest czytelne, praca zawiera nieliczne skreślenia i poprawki.

Ocenę dobrą z pracy pisemnej otrzymuje uczeń, który:

- a. dobrze zrozumiał temat i rozwinął go w sposób wystarczający,
- b. właściwie dobrał materiał i wykorzystał go,
- c. logicznie argumentował i wyciągnął właściwe wnioski,
- d. konsekwentnie stosował określoną formę wypowiedzi,
- e. miał sporadyczne problemy z osiągnięciem spójności tekstu, kompozycja jego pracy jest schematyczna,
- f. popełnił drobne błędy językowe i stylistyczne,
- g. zastosował bogate, urozmaicone słownictwo,
- h. popełnił kilka błędów ortograficznych I stopnia, nieliczne błędy II stopnia i interpunkcyjne,
- i. zastosował akapity, jego pismo jest estetyczne, a skreślenia i poprawki pojawiły się sporadycznie.

Ocenę bardzo dobrą z pracy pisemnej otrzymuje uczeń, który:

- a. w pełni zrozumiał temat i omówił go w sposób wyczerpujący,
- b. w przemyślany sposób dobrał materiał do tematu pracy i odpowiednio go zinterpretował,
- c. przeprowadził logiczną argumentację, wyciągnął właściwe wnioski, dokonał hierarchizacji argumentów,

- d. konsekwentnie zastosował określoną formę wypowiedzi, w pracy zadbał o przejrzysty, logiczny układ treści,
- e. stworzył tekst w całości spójny,
- f. popełnił pojedyncze drobne błędy językowe i gramatyczne,
- g. stworzył tekst komunikatywny, charakteryzujący się indywidualnym stylem, bogatym zasobem słów,
- h. popełnił kilka drobnych usterek ortograficznych i nieliczne błędy II stopnia,
- i. stworzył tekst o nieskazitelnej szacie graficznej.

Ocenę celującą z pracy pisemnej otrzymuje uczeń, który:

- a. właściwie zrozumiał i wyczerpująco omówił temat,
- b. rozwinął temat w sposób ciekawy, oryginalny, z odwołaniem się do tekstów kultury spoza programu,
- j. przeprowadził logiczną argumentację, wyciągnął właściwe wnioski, dokonał hierarchizacji argumentów,
- c. skomponował pracę w sposób celowy, przemyślany i logiczny,
- d. nie popełnił błędów językowych i gramatycznych,
- e. stworzył tekst komunikatywny, charakteryzujący się indywidualnym stylem, bogatym zasobem słów,
- f. nie popełnił żadnych błędów ortograficznych, poprawnie zastosował znaki interpunkcyjne,
- g. stworzył tekst o nieskazitelnej szacie graficznej.

W przypadku prac kontrolnych i sprawdzianów, w których za rozwiązania zadań przyznaje się punkty, stosuje się następujące przeliczenie punktów na oceny:

100% - 85% punktów – bardzo dobry

84% - 70% punktów – dobry

69% - 55% punktów – dostateczny

54% - 40% punktów – dopuszczający

39% - 0% punktów – niedostateczny

3. Dyktanda

Za błąd ortograficzny należy uważać każdy zapis sprzeczny z zasadami ortografii.

Błędy I stopnia (w zakresie: rz, ż, ó, u, ch, h, ę, ą, pisownia „nie” z różnymi częściami mowy, pisownia wyrazów wielka i małą literą).

Błędy II stopnia (pozostałe)

2 -3 błędy drugorzędne = 1 błąd I stopnia

4 błędy interpunkcyjne = 1 błąd I stopnia

Ten sam błąd powtarzający się w kilku wyrazach liczy się jako jeden.

Punktacja:

0 – 1 błąd – bardzo dobry

2 błędy - dobry

3 – 4 błędy – dostateczny

5 – 6 błędów – dopuszczający

7 i więcej – niedostateczny

4. Prace domowe

Kryteria oceniania prac domowych są takie same jak w przypadku innych wypowiedzi pisemnych.

W ciągu semestru uczeń pisze w domu minimum dwie dłuższe wypowiedzi pisemne.

Ćwiczenia gramatyczne są zadawane według potrzeb, o których decyduje nauczyciel, ich sprawdzanie odbywa się wybiórczo.

Pozostałe prace domowe wynikają z aktualnie realizowanych treści programowych (np. znajomość treści tekstów literackich, biografii pisarzy, powtórzenia wcześniej nabytych wiadomości, ćwiczenia umiejętności itp.).

5. Zeszyt przedmiotowy

Zeszyt przedmiotowy jest przeglądany raz w ciągu roku szkolnego. Przy jego sprawdzaniu brane są pod uwagę:

- a. kompletne i poprawne pod względem merytorycznym notatki,
- b. czystość i staranność prowadzenia zeszytu,
- c. czytelność pisma,
- d. odpowiednie rozmieszczenie materiału pod względem graficznym.

6. Praca w grupie

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który jako jedyny w grupie spełnia warunki na ocenę bardzo dobrą; jest jedynym liderem pracy w grupie.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który mocno angażuje się w pracę grupy, organizując ją; kontroluje poczynania kolegów, wyjaśnia, tłumaczy.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który udziela pomocy kolegom, wyjaśnia, tłumaczy, gdy zostanie o to poproszony (jest średnio zaangażowany) lub uczeń dociekliwy dopytujący, egzekwujący pomoc dla siebie ze strony kolegów.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który sam rozwiązuje poprawnie zadania, nie angażując kolegów (nie daje, nie otrzymuje) lub uczeń, który ma problem z rozwiązaniem, śledzi pracę grupy, korzysta z niej, ale rzadko informuje, że wymaga pomocy.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który prowadzi notatkę w zeszycie, nie angażując się w pracę grupy.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie wykonuje żadnej pracy lub dezorganizuje pracę grupy.

Ocenę ustala nauczyciel, uwzględniając samoocenę ucznia i opinie jego kolegów z grupy.

7. Rozwiązywanie problemów, projekty długoterminowe, zadania praktyczne i inne

Prace zadawane według potrzeb. O ich charakterze i terminie wykonania decyduje nauczyciel.

8. Konkursy przedmiotowe

Laureaci konkursów polonistycznych na szczeblu szkolnym otrzymują częściową ocenę celującą, natomiast laureaci konkursów powiatowych i wojewódzkich otrzymują ocenę roczną o stopień wyższą od wynikającej z ocen.

V. Ocena semestralna i roczna

Ustalona ocena semestralna i roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen częściowych.

Decydujący wpływ na ocenę końcową ucznia mają:

- a. prace kontrolne,
- b. sprawdziany,

- c. testy znajomości lektur,
- d. wypowiedzi ustne.

W dalszej kolejności są to:

- a. zadania domowe,
- b. praca na lekcji,
- c. recytacja,
- d. dyktanda.

VI. Sposoby korygowania niepowodzeń szkolnych

W przypadku powtarzających się niepowodzeń szkolnych nauczyciel wraz z rodzicami i pedagogiem szkolnym ustala ich przyczyny i sposoby korygowania. Przewiduje się, że w zależności od natężenia problemu, są to:

- a. pomoc koleżeńska,
- b. pomoc nauczyciela przedmiotu,
- c. współpraca z rodzicami,
- d. współpraca z poradnią psychologiczno – pedagogiczną.

Nauczyciel obniża poziom wymagań edukacyjnych jedynie na podstawie pisemnej opinii poradni psychologiczno – pedagogicznej, stwierdzającej specyficzne trudności w uczeniu się lub deficyty rozwojowe uniemożliwiające sprostanie wymaganiom edukacyjnym, wynikającym z programu nauczania.

VII. Ocenianie ucznia dyslektycznego

1. Nauczyciel zobowiązany jest do oceny pracy ucznia z uwzględnieniem zaleceń poradni psychologiczno – pedagogicznej.
2. Opinia pracowni nie zwalnia ucznia z pisania sprawdzianów ortograficznych.
3. Uczeń ma możliwość poprawy prac ortograficznych i zobowiązany jest doskonalić swoją umiejętność poprawnego pisania.
4. Sprawdziany ortograficzne ocenia się według następujących zasad:
 - a. zaznacza się wszystkie błędy,
 - b. wpisuje się liczbę błędów,
 - c. życzliwie informuje się ucznia o błędach,
 - d. w dzienniku lekcyjnym zamiast stopnia niedostatecznego wpisuje się „d”,

e. w przypadku uzyskania przez ucznia pozytywnego stopnia dłuższe prace ortograficzne ocenia się według następujących kryteriów:

- 1 – 4 błędów – bardzo dobry
- 5 – 7 błędów – dobry
- 8 - 10 błędów – dostateczny
- 11– 13 błędów – dopuszczający
- 14 i więcej – wpisuje się „d”

VIII. Szczegółowe kryteria ocen w poszczególnych klasach

Wymagania z języka polskiego w klasie I gimnazjum na podstawie programu nauczania „Myśli i słowa” i podstawy programowej z języka polskiego

Obszar	Uczeń:
Odbiór tekstów kultury, w tym szczególnie tekstów literackich	
Słuchanie	<ul style="list-style-type: none"> • Uważne i wnikliwe słucha z nastawieniem na nadawcę. • Rozpoznaje intencje nadawcy. • Słucha ze świadomością możliwości manipulacji językowej. • Słucha funkcjonalnie (w celu wychwycenia określonych informacji).
Czytanie	<ul style="list-style-type: none"> • Posiada właściwą technikę cichego czytania. • Rozwija umiejętność szybkiego tempa czytania cichego. • Posiada właściwą technikę głośnego czytania – zachowanie odpowiedniej artykulacji, linii melodycznej itp. • Interpretuje głosowo tekst literacki i własny. • Czyta ze zrozumieniem teksty literackich, informacyjne, popularnonaukowe i użytkowe na każdym poziomie (wyrazu, zdania, akapitu, większych jednostek organizacyjnych). • Odczytuje przesłanie tekstów. • Przedstawia najistotniejsze treści wypowiedzi w takim porządku, w jakim występują one w tekście; • Charakteryzuje postać mówiącą w utworze.

	<ul style="list-style-type: none"> • Odróżnia informacje o faktach od opinii. • Rozróżnia rodzaje i gatunki czytanych utworów. • Wykorzystuje wiedzę teoretycznoliteracką do zrozumienia tekstów. • Rozpoznaje wartości uniwersalne wpisane w dzieła literackie. • Odnajduje związki pomiędzy tekstami. • Opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło. • Wskazuje elementy dramatu, takie jak: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog • Podejmuje próby umiejscawiania tekstu literackiego w konkretnej epoce – dostrzega związek między utworem a epoką, w której powstał.
Odbiór innych tekstów kultury	<ul style="list-style-type: none"> • Zna i rozumie podstawowe wyróżniki kodów charakterystycznych dla różnych dziedzin sztuki (malarstwa, rzeźby, architektury, muzyki, teatru, filmu itp.) oraz praktycznie wykorzystuje tę wiedzę w odniesieniu do poznawanych epok literackich. • Uczestniczy w różnego rodzaju wydarzeniach kulturalnych umożliwiających kontakt ze sztuką – kształtowanie nawyku obcowania ze sztuką. • Wyraża własne opinie i próby oceny dzieł sztuki. • Umiejscawia dzieła sztuki w konkretnej epoce – dostrzega cechy typowych dla epoki i indywidualnych. • Dostrzega zjawiska korespondencji sztuk
Umiejętności nadawcze – wypowiedanie się w mowie i piśmie	
Mówienie	<ul style="list-style-type: none"> • Posiada technikę poprawnego mówienia – wymowa, dykcja, intonacja. • Buduje wypowiedzi zgodnie z zamierzoną intencją i ze świadomością celowego wyboru środków językowych. • Umie nawiązać i podtrzymać kontakt w różnych sytuacjach z zachowaniem norm kultury. • Przygotowuje samodzielne wypowiedzi (np. życzenia, podziękowania; referowanie zagadnień) z wykorzystaniem środków retorycznych. • Umie dyskutować, zna zasady dyskusji. • Dostrzega pozajęzykowe środki wyrazu, wykorzystuje je w wypowiedziach

	własnych.
Pisanie	<ul style="list-style-type: none"> • Zna zasady korzystania ze słowników. • Zna budowę wypowiedzi pisemnych przewidzianych jako obowiązkowe przez program nauczania: <ul style="list-style-type: none"> notatka opis charakterystyka opowiadanie sprawozdanie zaproszenie opis przeżyć, postaci, budowli, streszczenie list przemówienie • Buduje spójne, poprawnie skonstruowane teksty (formy przewidziane przez program nauczania). • Dbą o poprawność językową budowanych tekstów (w zakresie słownictwa i składni). • Dbą o poprawność i oryginalność stylistyczną pisanych wypowiedzi. • Posiada wiedzę o częściach mowy odmiennych i nieodmiennych. • Zna części zdania. • Dokonuje analizy zdania pojedynczego (rozbiór logiczny i gramatyczny).
Świadome posługiwanie się językiem ojczystym	
	<ul style="list-style-type: none"> • Poszerza słownictwo. • Rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich. • Posługuje się językiem ojczystym w rozmaitych sytuacjach komunikacyjnych. • Stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie. • Wykorzystuje wiedzę o języku w budowaniu tekstów własnych i odbiorze tekstów cudzych.

Samokształcenie	
	<ul style="list-style-type: none"> • Racjonalnie planuje pracę umysłową. • Dobiera właściwe techniki uczenia się. • Korzysta z różnorodnych źródeł informacji, samodzielnie poszukuje tych źródeł. • Umie ocenić własną wiedzę.

1. Klasa pierwsza

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą, ponadto:

- a. notorycznie nie posiada podręcznika i zeszytu ćwiczeń podczas zajęć;
- b. ma niezupełniony zeszyt przedmiotowy lub go nie posiada;
- c. nie opanował podstawowych wiadomości w zakresie nauki o języku;
- d. popełnia błędy ortograficzne I stopnia, nie ćwiczy umiejętności poprawnego pisania;
- e. nie przeczytał lektur;
- f. oddaje prace pisemne niepoprawne pod względem rzeczowym, logicznym, stylistycznym lub w ogóle ich nie oddaje;
- g. nie rozumie tematyki przeczytanego tekstu.
- h. nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

TERMINY I POJĘCIA:

- a. zna periodyzację literatury;
- b. odróżnia tekst liryczny od epickiego i dramatycznego;
- c. potrafi wskazać główne elementy świata przedstawionego;

- d. potrafi określić postać mówiącą w utworze i wskazać adresata wypowiedzi;
- e. umie znaleźć w tekście środki artystyczne: epitet, porównanie;
- f. zna głównych bohaterów omawianych tekstów literackich;
- g. nazywa uczucia bohaterów;
- h. rozpoznaje podstawowe formy odmiennych i nieodmiennych części mowy;
- i. zna podział imiesłówów i potrafi je odróżnić;
- j. zna części zdania;
- k. dokonuje analizy zdania pojedynczego;
- l. zna znaczenie związków frazeologicznych i potrafi je zastosować.

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM:

- a. opanował technikę głośnego czytania na poziomie umożliwiającym zrozumienie tekstu i jego właściwe zrelacjonowanie;
- b. głośno czyta tekst z przestrzeganiem zasad artykulacyjnych i interpunkcyjnych;
- c. z pomocą nauczyciela odnajduje cytaty;
- d. umie korzystać ze słowników pod kierunkiem nauczyciela;

SAMODZIELNE MYŚLENIE:

- a. uczeń odróżnia fakty od opinii;
- b. wyszukuje informacje zawarte w różnych tekstach kultury z uwzględnieniem poznanych epok literackich;
- c. potrafi poprawnie odczytać treści przekazów medialnych i je zrelacjonować;
- d. potrafi porządkować informacje;
- e. umiejscawia dzieła sztuki w konkretnej epoce.

TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU:

- a. z pomocą nauczyciela potrafi tworzyć własne wypowiedzi pisemne, posługując się wiadomościami poznanymi na lekcjach języka polskiego w klasie VI;
- b. uczeń próbuje budować teksty: opowiadania, opisu, notatki, zaproszenia, ogłoszenia, listu, zawiadomienia, przemówienia, ale występują w nich usterki kompozycyjne, ograniczone środki artystyczne, niepoprawne formy gramatyczne, ortograficzne i interpunkcyjne;
- c. dba o czytelność i estetykę zapisu, potrafi dostosować zapis do formy wypowiedzi.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW/ KONTEKSTY

- a. z pomocą nauczyciela stara się wykorzystać w wypowiedzi ustnej lub pisemnej konteksty kulturowe;
- b. umie odczytać teksty kultury na poziomie dosłownym;
- c. wyszukuje informacje zawarte w tekstach kultury;
- d. potrafi podać imię i nazwisko twórcy, tytuł dzieła, bohatera i umie to zastosować w swojej wypowiedzi;
- e. z trudnością dostrzega i analizuje zjawiska i dzieła kultury (muzyka, plastyka);
- f. biernie uczestniczy w życiu kulturalnym klasy, szkoły;
- g. wykorzystuje informacje z różnych środków przekazu.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

TERMINY I POJĘCIA:

- a. posługuje się nazwami cech charakteru, uczuć i umiejętności;
- b. wskazuje motywy postępowania bohaterów;
- c. umie odnaleźć w tekście metaforę, apostrofę;
- d. odczytuje symboliczne znaczenie wyrazów i związków wyrazowych;
- e. dostrzega wartości wpisane w teksty kultury omawianych epok;
- f. potrafi nazwać role społeczne: rycerz, dama, itp.;
- g. zna zasady cytowania;
- h. wskazuje temat, motyw przewodni utworu;
- i. nazywa części zdania pojedynczego;
- j. samodzielnie wykorzystuje związki frazeologiczne;
- k. odróżnia rodzaje imiesłówów.

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM:

- a. poprawnie opanował technikę głośnego czytania z zachowaniem najważniejszych reguł prozodyjnych;
- b. czyta ze zrozumieniem teksty literackie;

- c. opanował ciche czytanie umożliwiające dalszą pracę z samodzielnym wykorzystaniem poleceń i wskazówek nauczyciela;
- d. opanował umiejętność cytowania;
- e. posiada praktyczną znajomość zasad korzystania ze słowników.

SAMODZIELNE MYŚLENIE:

- a. dostrzega perswazję słowną;
- b. porządkuje argumenty i selekcjonuje informacje;
- c. potrafi wskazać proste związki przyczynowo – skutkowe;
- d. dostrzega zjawisko korespondencji sztuk;

TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU:

- a. uczeń samodzielnie potrafi tworzyć własne wypowiedzi pisemne;
- b. w stopniu wystarczającym opanował formy wypowiedzi pisemnej wymienione w kryteriach na ocenę dopuszczającą;
- c. w pracy mogą występować nieliczne błędy składniowe, interpunkcyjne, ortograficzne;
- d. w tworzonym tekście może występować niespójność pewnych fragmentów przy zachowaniu myśli przewodniej.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW/ KONTEKSTY

- a. samodzielnie potrafi wykorzystać w wypowiedzi ustnej lub pisemnej konteksty kulturowe;
- b. dostrzega, ale nie analizuje konteksty przydatne do interpretacji tekstów kultury;
- c. potrafi odczytać teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym, wyszukuje informacje zawarte w tekstach kultury (muzyka, plastyka);
- d. świadomie korzysta z informacji różnych środków przekazu.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

TERMINY I POJĘCIA:

- a. wskazuje podstawowe cechy gatunków literackich: mit, przypowieść, pieśń, opowiadanie, powieść, tragedia, epos;
- b. określa sytuację liryczną;
- c. potrafi znaleźć w tekście anaforę, uosobienie, wyjaśnia metafory;
- d. ocenia i wartościuje postawy bohaterów, zjawiska;
- e. odróżnia realizm od fantastyki, postacie o rodowodzie historycznym od literackich;
- f. podaje własne definicje terminów i pojęć;
- g. analizuje strukturę zdań pojedynczych.;
- h. stosuje w wypowiedziach związki frazeologiczne;
- i. praktycznie wykorzystuje imiesłowy;
- j. zna przedstawicieli epok literackich.

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

- a. sprawnie opanował technikę głośnego czytania z zachowaniem najważniejszych reguł prozodyjnych;
- b. potrafi sprawnie, samodzielnie pracować z tekstem podczas cichej lektury z wykorzystaniem poleceń i wskazówek nauczyciela;
- c. opanował umiejętność cytowania;
- d. praktycznie korzysta ze słowników ogólnych i monograficznych.

SAMODZIELNE MYŚLENIE:

- a. uczeń dostrzega wartościowanie w tekście;
- b. interpretuje tekst na poziomie przenośnym
- c. wartościuje argumenty;
- d. analizuje informacje;
- e. dostrzega związki przyczynowo – skutkowe;
- f. uzasadnia swoją wypowiedź;
- g. bierze czynny udział w dyskusji.

TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU:

- a. uczeń samodzielnie tworzy własne prace pisemne;
- b. w stopniu dobrym opanował formy wypowiedzi wymienione przy ocenie poprzedniej;
- c. tworzy prace zgodną z tematem i opatrzoną właściwym komentarzem;
- d. styl pracy powinien być poprawny, tekst nie powinien zawierać błędów ortograficznych i składniowych.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW/ KONTEKSTY

- a. uczeń samodzielnie potrafi wykorzystać w wypowiedzi ustnej lub pisemnej konteksty kulturowe;
- b. odczytuje teksty kultury na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym oraz dostrzega wpisane w nim wartości;
- c. dostrzega i analizuje konteksty przydatne do interpretacji tekstów kultury, wypowiada się na ich temat, wyjaśnia różnice między nimi;
- d. czynnie uczestniczy w życiu kulturalnym klasy, szkoły;
- e. krytycznie wykorzystuje informacje z różnych mediów.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

TERMINY I POJĘCIA:

- a. uczeń potrafi określić funkcję środków artystycznych użytych w tekście;
- b. odczytuje uniwersalne i symboliczne treści zawarte w tekstach;
- c. ustala przesłanie utworu;
- d. interpretuje postawy bohaterów, tytuł, główny motyw, słowa klucze;
- e. samodzielnie definiuje i posługuje się pojęciami, np.: mit, perswazja, metamorfoza, tragizm, antyk, gotyk, Biblia, makaronizm, koncept, metafizyka;
- f. określa funkcje części mowy w różnych formach wypowiedzi;
- g. zna założenia filozoficzne omawianych epok literackich.

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

- a. opanował interpretacyjne czytanie tekstów;
- b. krytycznie i świadomie czyta teksty wykorzystując i modyfikując zawarte w nim informacje;
- c. opanował umiejętność cytowania;
- d. praktycznie korzysta ze słowników monograficznych i ogólnych.

SAMODZIELNE MYŚLENIE:

- a. uczeń interpretuje tekst na poziomie symbolicznym;
- b. interpretuje związki przyczynowo – skutkowe;
- c. świadomie, w sposób krytyczny analizuje i odczytuje treści przekazów medialnych;
- d. samodzielnie wyszukuje i wartościuje informacje;
- e. wykorzystuje wiedzę teoretycznoliteracką do zrozumienia tekstów;
- f. rozpoznaje wartości uniwersalne wpisane w dzieła literackie;
- g. odnajduje związki pomiędzy tekstami.

TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU:

- a. uczeń samodzielnie tworzy własne prace pisemne;
- b. praca jest zgodna z tematem i wyróżnia się samodzielnością sądów i wykorzystaniem kontekstów kulturowych i filozoficznych;
- c. pod względem językowym pracę powinny charakteryzować: wysoka sprawność językowa, trafne stosowanie terminów, bogactwo słownictwa;
- d. praca jest poprawna pod względem stylistycznym i ortograficznym

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW/ KONTEKSTY

- a. samodzielnie, w stopniu bardzo dobrym, potrafi wykorzystać w wypowiedzi ustnej lub pisemnej konteksty kulturowe;
- b. odczytuje teksty kultury na poziomie dosłownym, przerośnym i symbolicznym oraz dostrzega wpisane w nie wartości;
- c. potrafi samodzielnie wypowiadać się na tematy związane ze sztuką;
- d. dostrzega i analizuje konteksty przydatne do interpretacji tekstów kultury, wypowiada się na ich temat, wyjaśnia różnice między nimi;

- e. aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym klasy, szkoły, środowiska;
- f. analitycznie wykorzystuje informacje przekazywane przez środki masowego przekazu.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą, a ponadto przejawia umiejętności pozaprogramowe w zakresie przykładowo podanych zagadnień:

TERMINY I POJĘCIA:

- a. uczeń umie nazywać podstawowe zjawiska kultury i podejmuje próby samodzielnego ich wartościowania;
- b. zna dobrze terminologię teatralną i filmową;
- c. tworzy własne teksty z zastosowaniem środków artystycznych;
- d. nazywa sytuacje problemowe dostrzeżone w utworach;
- e. wykorzystuje komputer do zdobycia pozaprogramowych wiadomości;
- f. dysponuje bogatym słownictwem terminologicznym, świadomie i funkcjonalnie używając pojęć literackich i kulturowych przyswajanych na drodze edukacji.

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM:

- a. czyta różne teksty (przewidziane w programie nauczania oraz spoza niego) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym;
- b. samodzielnie interpretuje teksty, uwzględniając intencje nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji;
- c. krytycznie ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach.

SAMODZIELNE MYŚLENIE:

- a. uczeń dostrzega wiele sposobów oddziaływania na odbiorcę;
- b. samodzielnie i oryginalnie interpretuje dzieła literackie i wytwory kultury;

- c. bierze udział z konkursach literackich.

TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU:

- a. uczeń samodzielnie tworzy własne prace pisemne i bezbłędnie operuje poznanym formami wypowiedzi;
- b. materiał literacki wykracza poza obowiązujący program;
- c. pracę charakteryzuje oryginalna kompozycja, logiczny wywód, bogactwo słownictwa;
- d. praca jest poprawna pod względem stylistycznym, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW/ KONTEKSTY

- a. uczeń wychodzi poza ramy programu w poznawaniu dzieł kultury, samodzielnie formułuje wypowiedzi, w które umiejętnie wplata konteksty kulturowe;
- b. odczytuje teksty kultury na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym oraz dostrzega wpisane w nie wartości;
- c. potrafi samodzielnie wypowiadać się na tematy związane ze sztuką;
- d. wyraża zainteresowanie sztuką i kulturą, które stara się przetransponować na innych uczniów;
- e. dostrzega i analizuje konteksty przydatne do interpretacji tekstów kultury, wypowiada się na ich temat, wyjaśnia różnice między nimi.

Wymagania z języka polskiego w klasie II gimnazjum na podstawie programu nauczania „Myśli i słowa” i podstawy programowej z języka polskiego.

Po dwuletniej pracy na lekcjach języka polskiego uczeń powinien poszerzyć swe umiejętności z klasy pierwszej o:

Obszar	Uczeń:
Odbiór tekstów kultury i wykorzystanie zawartych w nich informacji	
Słuchanie	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia informacje przekazane werbalnie oraz zawarte w dźwięku i obrazie; • rozpoznaje wypowiedzi o charakterze emocjonalnym i perswazyjnym; • rozpoznaje intencje wypowiedzi (aprobate, dezaprobate, negację, prowokację);

Czytanie	<ul style="list-style-type: none"> • rozwija właściwą technikę cichego czytania; • rozwija umiejętność szybkiego tempa czytania cichego; • zachowuje odpowiednią artykulację, linię melodyczną, zwraca uwagę na znaki interpunkcyjne; • czyta ze zrozumieniem teksty literackich, informacyjne, popularnonaukowe i użytkowe; • interpretuje przesłanie tekstów; • selekcjonuje treści tekstu; • charakteryzuje nadawcę w utworze; • odróżnia informacje o faktach od opinii; • rozróżnia rodzaje i gatunki czytanych utworów; • rozpoznaje wartości uniwersalne wpisane w dzieła literackie; • charakteryzuje związki pomiędzy tekstami; • rozróżnia gatunki publicystyczne prasowe, radiowe i telewizyjne (artykuł, wywiad, reportaż).
Samokształcenie i docieranie do informacji	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie dociera do informacji – w książkach, prasie, mediach elektronicznych; • wyszukuje w bibliotece źródła potrzebnych mu informacji; • korzysta ze słownika: języka polskiego, poprawnej polszczyzny; frazeologicznego, wyrazów obcych, synonimów i antonimów oraz szkolnego słownika terminów literackich – w formie książkowej i elektronicznej;
Świadomość językowa	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny i naukowy; • rozpoznaje w zdaniach i w równoważnikach zdań różne rodzaje podmiotów, orzeczeń, dopełnień, okoliczników oraz przydawkę – rozumie ich funkcje; • rozróżnia rodzaje zdań złożonych podrzędnie i współrzędnie;
Analiza	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło; • rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz potrafi określić ich funkcje w utworze; • wskazuje funkcje użytych w utworze środków stylistycznych z zakresu słownictwa, składni i fonetyki; • rozpoznaje czytany utwór jako: komedię, dramat (gatunek), balladę, nowelę, hymn, powieść;
Interpretacja	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i uzasadnia ją; • uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty; • interpretuje głosowo wybrane utwory literackie;

Wartości i wartościowanie	<ul style="list-style-type: none"> • ze zrozumieniem posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości pozytywnych i ich przeciwieństw oraz określa postawy z nimi związane; • omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych tekstów kultury podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne, np. miłość, przyjaźń, śmierć, cierpienie, lęk, nadzieja, wiara religijna, samotność, inność, poczucie wspólnoty, solidarność, sprawiedliwość; •dostrzega i poddaje refleksji uniwersalne wartości humanistyczne;
Tworzenie wypowiedzi	
Mówienie i pisanie	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy spójne wypowiedzi ustne (monologowe i dialogowe) oraz pisemne w następujących formach gatunkowych: urozmaicone kompozycyjnie i fabularnie opowiadanie, <ul style="list-style-type: none"> - opis sytuacji i przeżyć, - zróżnicowany stylistycznie i funkcjonalnie opis zwykłych przedmiotów lub dzieł sztuki, - charakterystyka postaci literackiej, filmowej lub rzeczywistej, - sprawozdanie z lektury, filmu, spektaklu i ze zdarzenia z życia, - rozprawka, - dedykacja;
	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowuje odmianę i styl języka do gatunku, w którym się wypowiada; • tworzy plan twórczy własnej wypowiedzi; • dokonuje starannej redakcji tekstu napisanego ręcznie i na komputerze; • uczestniczy w dyskusji, uzasadnia własne zdanie; • stosuje zasady etykiety językowej – wie, w jaki sposób zwracać się do rozmówcy w zależności od sytuacji i relacji, łączącej go z osobą, do której mówi; • świadomie, odpowiedzialnie, selektywnie korzysta (jako odbiorca i nadawca) z elektronicznych środków przekazywania informacji, w tym z Internetu;
Świadomość językowa	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową; • precyzyjnie wysławia się; świadomie dobiera synonimy i antonimy dla wyrażenia zamierzonych treści; • stosuje ze zrozumieniem związki frazeologiczne; • stosuje różne rodzaje zdań we własnych tekstach; • przekształca części zdania pojedynczego w zdania podrzędne i odwrotnie, przekształca konstrukcje strony czynnej w konstrukcje strony biernej i odwrotnie, zamienia formy osobowe czasownika na imiesłowy i odwrotnie; • stosuje poprawne formy odmiany części mowy; • operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych;

2.Klasa druga

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą, ponadto:

- a. notorycznie nie nosi podręcznika i zeszytu ćwiczeń;
- b. ma nieuzupełniony zeszyt przedmiotowy lub go nie posiada;
- c. nie opanował wiadomości podstawowych w zakresie składni;
- d. popełnia błędy ortograficzne I stopnia i nie ćwiczy umiejętności poprawnego pisania;
- e. nie przeczytał lektur;
- f. oddaje prace pisemne niepoprawne pod względem rzeczowym, logicznym, stylistycznym lub w ogóle ich nie oddaje;
- g. nie rozumie tematyki przeczytanego tekstu.
- h. nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

TERMINY I POJĘCIA

Uczeń:

- a. potrafi wymienić epoki literackie, zna periodyzację literatury;
- b. umie znaleźć w tekście podstawowe środki artystyczne: epitet, porównanie, przenośnia;
- c. potrafi wskazać w wierszu podmiot mówiący, adresata wypowiedzi;
- d. rozróżnia elementy świata przedstawionego;
- e. nazywa uczucia bohaterów;
- f. tworzy wyrazy przeciwne, grupuje rodzinę wyrazów;
- g. wyszukuje proste związki frazeologiczne;
- h. odróżnia poezję od prozy i dramatu;
- i. zna podstawowe pojęcia z zakresu wiedzy o mediach: radio, TV, Internet;
- j. posługuje się podstawową wiedzą z zakresu składni i fonetyki.

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Uczeń:

- a. czyta płynnie;
- b. umie opowiedzieć przeczytany tekst, posługuje się prostymi zdaniami;

- c. potrafi wykorzystać podstawowe informacje zawarte w tekście;
- d. umie zrelacjonować podstawowe treści przekazów medialnych.

SAMODZIELNE MYŚLENIE

Uczeń:

- a. wyciąga i formułuje proste wnioski;
- b. analizuje tekst z pomocą nauczyciela;
- c. korzysta ze słowników;
- d. odrabia wszystkie zadania domowe;
- e. zna treści podstawowych lektur;
- f. potrafi dokonać analizy świata przedstawionego i oceny postępowania bohaterów literackich omawianych lektur.

TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU

Uczeń:

- a. buduje wypowiedzi jednozdaniowe i wielozdaniowe;
- b. udziela odpowiedzi i informacji z odpowiednią intonacją;
- c. wyraża własny punkt widzenia;
- d. odpowiada na wskazany temat;
- e. posługuje się wymaganymi programem nauczania formami wypowiedzi z wydatną pomocą nauczyciela;
- f. zna główne wyznaczniki form wypowiedzi objętych programowymi treściami nauczania i próbuje je poprawnie zredagować: rozprawka, streszczenie, recenzja, sprawozdanie, dedykacja, opis, ..

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW/ KONTEKSTY

Uczeń:

- a. potrafi znaleźć podstawowe informacje w tekstach kultury;
- b. dostrzega zawarte w nich problemy główne;
- c. z pomocą nauczyciela odnajduje niezbędne konteksty.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

TERMINY I POJĘCIA:

Uczeń:

- a. odczytuje symboliczne znaczenie wyrazów;
- b. nazywa wartości pozytywne i negatywne;
- c. umie znaleźć określone wzorce, np. idealnego władcy;
- d. wskazuje motywy działań bohaterów;
- e. próbuje tworzyć proste związki wyrazowe, np. zwroty, wyrażenia, związki frazeologiczne;
- f. posługuje się podstawową terminologią komputerową i medialną;
- g. tworzy proste scenki dramatyczne;
- h. wymienia poznane epoki literackie i kojarzy z ważnymi wydarzeniami historycznymi;
- i. wykazuje się wiadomościami z zakresu budowy zdania, analizy zdania pojedynczego i złożonego;
- j. odróżnia głoskę od litery.

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Uczeń:

- a. czyta płynnie z właściwą intonacją;
- b. próbuje interpretować czytane teksty epickie, liryczne i dramatyczne;
- c. wykorzystuje informacje zawarte w tekście;
- d. relacjonuje treści przekazów medialnych.

SAMODZIELNE MYŚLENIE

Uczeń:

- a. analizuje samodzielnie reklamę;
- b. wyszukuje ukryty sens w tekście;
- c. odnajduje myśl przewodnią zawartą w tekście;
- e. wywiązuje się powierzonych zadań podczas prac zespołowych.

TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU

Uczeń:

- a. buduje wypowiedzi jednozdaniowe i wielozdaniowe;

- b. przekazuje myśli w sposób jasny i zrozumiały, wyraża własny punkt widzenia;
- c. posługuje się odpowiednimi typami zdań, formami gramatycznymi, słownictwem;
- d. próbuje posługiwać się formami wypowiedzi rozprawka, streszczenie, recenzja, sprawozdanie;
- e. redaguje wszystkie formy wypowiedzi objęte programem z dopuszczeniem nielicznych błędów kompozycyjnych, stylistycznych i językowych.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW/ KONTEKSTY

Uczeń:

- a. dostrzega i potrafi się wypowiadać samodzielnie na temat kontekstów niezbędnych do interpretacji tekstów kultury.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

TERMINY I POJĘCIA:

Uczeń:

- a. umie odczytać metaforę, wskazać wartość i pseudowartość;
- b. ocenia i wartościuje postawy bohaterów;
- c. odróżnia realizm od fantastyki;
- d. ocenia postawy bohaterów;
- e. nazywa motywację działań;
- f. przewiduje lub określa skutki działań;
- g. wskazuje na cechy bajki, satyry, ballady, dramatu romantycznego, noweli, opowiadania, powieści;
- h. wskazuje obrazy poetyckie w tekście;
- i. umie stworzyć definicje, np. kary, winy, wiary, nadziei;
- j. określa swój punkt widzenia;
- k. zna periodyzację literatury, fakty i ważne wydarzenia historyczne, osadza w czasie istotne elementy historii literatury;
- l. umie dokonać analizy składniowej zdania i fonetycznej wyrazu.

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Uczeń

- a. interpretuje czytane teksty epickie, liryczne i dramatyczne;
- b. myśli i działa wykorzystując wiadomości z tekstu;
- b. prawidłowo cytuje;
- c. modyfikuje informacje zawarte w tekście.

SAMODZIELNE MYŚLENIE

Uczeń:

- a. dokonuje krytycznej analizy;
- b. dostrzega i analizuje konteksty kulturowe;
- c. dostrzega środki wyrazu i określa ich funkcje;
- d. samodzielnie organizuje pracę zespołową.

TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU

Uczeń:

- a. wypowiada się na różne tematy, budując precyzyjne wypowiedzi jednozdaniowe i wielozdaniowe;
- b. wyraża własny punkt widzenia w sposób jasny i przekonujący;
- c. barwnie i spójnie opowiada na wybrany temat;
- d. poprawnie posługuje się formami wypowiedzi: rozprawka, streszczenie, recenzja, sprawozdanie;
- e. poprawnie redaguje wszystkie pisemne formy wypowiedzi objęte programem nauczania;
- f. zna zasady przypisów i bibliografii i próbuje je praktycznie zastosować.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW/ KONTEKSTY

Uczeń:

- a. wypowiada się swobodnie na temat sytuacji problemowych ukazanych w tekstach kultury;
- b. samodzielnie przywołuje konteksty, porównuje, wyciąga wnioski.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

TERMINY I POJĘCIA:

Uczeń:

- a. posługuje się pojęciami: pastisz, parodia, parafraza, antynomia, antropomorfizm;
- b. konfrontuje tekst literacki ze źródłami historycznymi;
- c. dokonuje identyfikacji faktów i postaci;
- d. przedstawia i wyjaśnia swój punkt widzenia;
- e. wskazuje i interpretuje tragedię indywidualną, zbiorową, zagładę, motyw winy i kary;
- f. nazywa wartości etyczne i moralne, umie się do nich ustosunkować;
- g. wyszukuje i nazywa obrazy poetyckie, aforyzmy
- h. swobodnie posługuje się periodyzacją literatury, faktami historycznymi, kontekstem filozoficznym i kulturalnym;
- i. odwołuje się do współczesnych kontynuacji literackich;

- j. opanował treści z zakresu składni i fonetyki.

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Uczeń:

- a. krytycznie czyta tekst inspirujący do konstruktywnego myślenia i działania;
- b. poprawnie analizuje źródła historyczne w kontekście poznanych dzieł literackich;
- c. umie znaleźć różne formy przekazu.

SAMODZIELNE MYŚLENIE

Uczeń

- a. zna literackie środki wyrazu, umie je wskazać i nazwać;
- b. bezbłędnie odczytuje teksty kultury na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym;
- c. wypowiada się na różne tematy, posługując się kategoriami i pojęciami swoistymi dla przedmiotów humanistycznych;
- d. pełni funkcję lidera , przewodnika;
- e. potrafi stworzyć wskazany projekt edukacyjny.

TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU

Uczeń:

- a. buduje precyzyjne wypowiedzi jednozdaniowe i wielozdaniowe;
- b. udziela wyczerpujących odpowiedzi i informacji z odpowiednią intonacją
- c. wyraża własny punkt widzenia jasno i przekonująco;
- d. sprawnie posługuje się formami wypowiedzi;
- e. umiejętnie redaguje wszystkie pisemne formy wypowiedzi objęte programem nauczania (notatka, opis: przedmiotu, postaci, przeżycia wewnętrznego, charakterystyka postaci, opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, sprawozdanie typu recenzja, esej szkolny, list: otwarty, motywacyjny, prywatny, dziennik, pamiętnik, notatka prasowa, felieton, reportaż, artykuł, ogłoszenie, instrukcja, regulamin, formularze i druki, rozprawka, streszczenie, recenzja);
- f. posiada umiejętność sprawnego stylizowania tekstu;
- g. tworzy przypisy i bibliografię.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW/ KONTEKSTY

Uczeń:

- a. wypowiada się swobodnie na temat związków między kulturą rodzimą a innymi kręgami kulturowymi;
- b. komentuje powiązania, wyjaśnia zależności;
- c. formułuje problemy i proponuje sposoby ich rozwiązania.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

TERMINY I POJĘCIA:

Uczeń:

- a. potrafi wskazać: pokorę i oczyszczenie moralne, wartości uniwersalne;
- b. samodzielnie określa funkcję obrazów poetyckich;
- c. potrafi tworzyć nauki moralne– bierze odpowiedzialność za słowo;
- d. umie wykorzystać do pracy komputer, zna terminologię komputerową;
- e. dobrze zna terminologię teatralną i filmową;

- f. bezbłędnie i swobodnie posługuje się terminologią literacką, językową i kontekstem epok literacko- kulturowym;
- g. swobodnie porusza się po treściach epok literackich;
- h. bezbłędnie zna chronologię literatury;
- i. dokonuje analizy zdania wielokrotnie złożonego;
- j. odróżnia fonemy od znaków.

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Uczeń:

- a. poszerza znacznie swój krąg zainteresowań czytelniczych;
- b. sięga do literatury światowej, szukając kontekstów interpretacyjnych do wybranych zagadnień;
- c. swobodnie porusza się w świecie nowości wydawniczych;
- d. zna współczesne powieści i inne trendy literacko- kulturowe.

SAMODZIELNE MYŚLENIE

Uczeń:

- a. potrafi dyskutować na temat nowości literackich oraz związanych z nimi wydarzeń;
- b. korzysta z Internetu, szukając potrzebnych informacji;
- c. tworzy projekt edukacyjny z uwzględnieniem korelacji treści literacko- kulturowych i filozoficznych.

TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU

Uczeń:

- a. jest inicjatorem i autorem dowolnego projektu edukacyjnego.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW/ KONTEKST

- a. uczeń wychodzi poza ramy programu w poznawaniu dzieł kultury, samodzielnie formułuje wypowiedzi, w które umiejętnie wplata konteksty kulturowe;
- b. odczytuje teksty kultury na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym oraz dostrzega wpisane w nie wartości;
- c. potrafi samodzielnie wypowiadać się na tematy związane ze sztuką;
- d. wyraża zainteresowanie sztuką i kulturą, które stara się przetransponować na innych

uczniów;

e. dostrzega i analizuje konteksty przydatne do interpretacji tekstów kultury, wypowiada się na ich temat, wyjaśnia różnice między nimi.

Wymagania z języka polskiego w klasie III gimnazjum na podstawie programu nauczania „Słowa na czasie” i podstawy programowej z języka polskiego.

Klasa trzecia

Po trzyletniej pracy na lekcjach języka polskiego uczeń powinien poszerzyć swe umiejętności z klasy drugiej o:

Mówienie	Uczeń umie: <ul style="list-style-type: none">• wypowiadać się poprawnie pod względem językowym i rzeczowym• brać udział w dyskusji, stara się mówić zwięźle i rzeczowo• przestrzegać zasad kultury dyskusji• zabierać głos w dyskusji, próbuje wyrażać własne stanowisko• wypowiadać się zrozumiale na określony temat• zaprezentować efekty swojej prac• tworzyć wypowiedzi uwzględniające osobę odbiorcy• wypowiadać się na temat utworów literackich, filmów, audycji radiowych i telewizyjnych, czasopism, teatru, malarstwa• rozumie znaczenie etykiety językowej i konieczności jej stosowania
Słuchanie	Uczeń umie: <ul style="list-style-type: none">• odtworzyć najważniejsze informacje• stosownie do sytuacji reagować na usłyszaną wypowiedź• określić tematykę wysłuchanego tekstu• łączyć ze sobą usłyszane informacje, próbuje wyciągać wnioski• słuchać krytycznie, stosuje słowne przejawy aktywnego słuchania• rozpoznać intencję mówiącego
Czytanie	Uczeń: <ul style="list-style-type: none">• rozumie czytany i zanalizowany na lekcji tekst• poprawnie czyta tekst z podziałem na role• rozróżnia tekst narracji i partii dialogowych• rozróżnia tekst literacki i nieliteracki• czyta teksty indywidualnie w celach informacyjnych• wyszukuje w tekście określone słowa i treści, np. rozpoznaje informację• wybiera informacje na wskazany temat

Pisanie	<p>Uczeń umie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zredagować plan na podstawie tekstu • zredagować opowiadanie, charakterystykę, opis postaci, list, sprawozdanie, rozprawkę, streszczenie, recenzję • zastosować podstawowe zasady pisowni polskie • zastosować reguły interpunkcyjne w zdaniach pojedynczych i złożonych • napisać notatkę w dowolnej formie • zredagować pisma użytkowe : podanie, życiorys, CV • rozpoznać cechy reportażu i felietonu
Literatura	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje elementy świata przedstawionego w utworze literackim • omawia cechy dramatu, liryki, epiki na prostym przykładzie • wskazuje rymy, środki stylistyczne /epitet, porównanie, wyliczenia, powtórzenia, apostrofy/ • wskazuje podmiot liryczny i określa temat utworu • rozumie budowę utworu dramatycznego, epickiego, lirycznego /strofa, wers, prolog, epilog, akt, scena itp./ • wyodrębnia elementy budowy wiersza • porządkuje zdarzenia akcji, tworząc plan odtwórczy • opowiada o zdarzeniach tworzących akcję utworu • wskazuje adresata utworu • określa i ocenia postawy bohaterów • odróżnia autora od narratora • dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstu (np. ilustracja, plakat, inscenizacja) • przypisuje nazwisko pisarza utworowi i odwrotnie • określa narratora, wskazuje narrację pierwszoosobową i trzecioosobową • identyfikuje osobę mówiącą • poszukuje w tekście odpowiedzi na postawione pytania • posługuje się terminami: wiersz, rodzaj i gatunek literacki, teatr, komedia, akcja, pamiętnik, dziennik • rozumie rolę prasy w życiu codziennym umie posługiwać się słownikami i encyklopediami, korzysta z różnych źródeł informacji
Nauka języku	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna kategorie gramatyczne odmiennych części mowy • umiejętnie stosuje zasady i reguły ortograficzne i interpunkcyjne • umie dokonać rozbioru logicznego i gramatycznego /proste przykłady/ • rozróżnia zdania podrzędne i współrzędnie złożone • wskazuje mowę zależną i niezależną • tworzy zdania i równoważniki zdań, wypowiedzenia pojedyncze

	i złożone <ul style="list-style-type: none"> • przekształca wypowiedzenia pojedyncze na złożone i odwrotnie • rysuje schemat składniowy zdania złożonego
Kultura	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • zna najważniejsze zabytki, muzea, wystawy swojego regionu • zna zwyczaje i obrzędy kultywowane w regionie • daje przykłady twórczości ludowej swojego regionu • uczestniczy w życiu kulturalnym szkoły i swojej małej ojczyzny

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą, ponadto:

- notorycznie nie posiada podręcznika i zeszytu ćwiczeń podczas zajęć;
- ma nieuzupełniony zeszyt przedmiotowy lub go nie posiada;
- nie opanował podstawowych wiadomości w zakresie fleksji i składni, słowotwórstwa, fonetyki;
- popelnia błędy ortograficzne I stopnia, nie ćwiczy umiejętności poprawnego pisania;
- nie przeczytał lektur;
- oddaje prace pisemne niepoprawne pod względem rzeczowym, logicznym, stylistycznym lub w ogóle ich nie oddaje;
- nie rozumie tematyki przeczytanego tekstu;
- nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

TERMINY I POJĘCIA

- zna najważniejsze terminy i pojęcia literackie, językowe i kulturowe;
- dostrzega środki typowe dla tekstów literackich i publicystycznych;
- epika, liryka, dramat, bajka, kronika, ballada, bohater, realizm i fantastyka (fikcja) w utworze, komizm,
- terminologia teatralna i filmowa: scena, kadr, ujęcie, plan filmowy patriotyzm, nacjonalizm, anarchia, tyrania.

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

- a. opanował technikę głośnego i cichego czytania na poziomie umożliwiającym zrozumienie tekstu i jego własne zrelacjonowanie;
- b. głośno czyta teksty literackie, przestrzegając zasad artykulacyjnych i interpunkcyjnych;
- c. pod kierunkiem nauczyciela potrafi odnaleźć właściwy cytat;
- d. umie korzystać ze słowników pod kierunkiem nauczyciela.

SAMODZIELNE MYŚLENIE

- a. odróżnia fakty od opinii;
- b. odróżnia prawdę historyczną od fikcji;
- c. formułuje argumenty;
- d. porównuje informacje;
- e. wyszukuje informacje zawarte w tekstach kultury;
- f. potrafi zrelacjonować treści przekazów medialnych.

TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU

- a. buduje wypowiedzi jednozdaniowe i wielozdaniowe;
- b. posługuje się wymaganymi programem nauczania formami wypowiedzi z wydatną pomocą nauczyciela;
- c. zna główne wyznaczniki form wypowiedzi objętych programowymi treściami nauczania i próbuje je poprawnie zredagować : rozprawka , opis, charakterystyka, plan, notatka, ogłoszenie, zaproszenie.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW/ KONTEKSTY

- a. dostrzega konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury: religijny, regionalny.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

TERMINY I POJĘCIA

- a. posiada funkcjonalną znajomość popartą próbą stworzenia własnej definicji (2-3 cechy):
- b. fraszka, dziennik, hymn,
- c. opowieść dokumentalna, epepeja, przemówienie, referat, bohater romantyczny, motyw – winy i kary, inwokacja, komizm i jego rodzaje, metafora – animizacja, personifikacja, onomatopeja, kosmopolityzm, absurd, stereotyp.

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

- a. w stopniu poprawnym opanował technikę głośnego czytania z zachowaniem; najważniejszych reguł prozodyjnych;
- b. czyta ze zrozumieniem teksty literackie;
- c. potrafi cicho czytać teksty w stopniu umożliwiającym dalszą pracę z samodzielnym wykorzystaniem poleceń i wskazówek nauczyciela;
- d. umie cytować;
- e. praktycznie korzysta ze słowników;

SAMODZIELNE MYŚLENIE

- a. dostrzega perswazję;
- b. porządkuje argumenty;
- c. selekcjonuje informacje;
- d. potrafi wskazać proste związki przyczynowo – skutkowe;
- e. ukierunkowany przez nauczyciela odbiera treści przekazów medialnych;

TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU

- a. buduje wypowiedzi jednozdaniowe i wielozdaniowe;
- b. posługuje się odpowiednimi typami zdań, formami gramatycznymi, słownictwem;
- c. redaguje wszystkie formy wypowiedzi objęte programem z dopuszczeniem nielicznych błędów kompozycyjnych, stylistycznych i językowych;
- d. podejmuje próby stylizowania tekstu (archaizacji, dialektyzacji);

- e. próbuje je poprawnie zredagować list, sprawozdanie, wywiad, dedykację;

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW/ KONTEKSTY

- a. dostrzega konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury: biograficzny, historyczny;
- b. wypowiada się na temat kontekstu.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:

TERMINY I POJĘCIA

- a. rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje terminy i pojęcia;
- b. umie podać własną definicję pojęcia w oparciu o tekst;
- c. zna pojęcia: gawęda, rodzaje bajek, dziennik podróży, raptularz, sonet, groteska, dramat, reportaż, esej szkolny, sytuacja liryczna, apostrofa, motyw – wędrowny, baśniowy, parafraza, ironia, satyra, przerzutnia, scenopis a scenariusz, impresja.

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

- a. w stopniu dobrym opanował technikę głośnego czytania z zachowaniem reguł prozodyjnych;
- b. umie sprawnie, samodzielnie pracować z tekstem podczas cichej lektury z wykorzystaniem wskazówek i poleceń nauczyciela;
- c. umie cytować;
- d. korzysta ze słowników ogólnych i monograficznych.

SAMODZIELNE MYŚLENIE

- a. dostrzega wartościowanie;
- b. interpretuje tekst na poziomie przenośnym;

- c. wartościuje argumenty;
- d. analizuje informacje;
- e. dostrzega związki przyczynowo – skutkowe;
- f. świadomie odbiera treści przekazów medialnych.

TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU

- a. wypowiada się na różne tematy, budując precyzyjne wypowiedzi jednozdaniowe i wielozdaniowe;
- b. poprawnie redaguje wszystkie pisemne formy wypowiedzi objęte programem nauczania;
- c. poprawnie stylizuje tekst;
- d. zna zasady przypisów i bibliografii i próbuje je praktycznie zastosować;
- e. tworzy dłuższe formy wypowiedzi wskazane w podstawie programowej.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW/ KONTEKSTY

- a. dostrzega konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury: literacki, plastyczny;
- b. porównuje ujęcie, dostrzega wspólne cechy.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:

TERMINY I POJĘCIA

- a. precyzyjnie rozumie, definiuje oraz funkcjonalnie wykorzystuje terminy i pojęcia: elegia, anafora, powieść psychologiczna, oda, opowiadanie jako parabola, historia reportażu, realizm magiczny, egzystencjalna tematyka utworu, reinterpretacja, koncept, gradacja, paradoks, hiperbola, makaronizm, historia teatru, pisze scenariusz, dekadentyzm, futurystyczny, awangarda.

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

- a. interpretacyjnie czyta teksty;
- b. krytycznie i świadomie odczytuje teksty, wykorzystując zawarte w nim informacje;
- c. umie cytować;
- d. korzysta ze słowników ogólnych i monograficznych.

SAMODZIELNE MYŚLENIE

- a. dostrzega manipulację;
- b. interpretuje tekst na poziomie symbolicznym;
- c. syntetyzuje informacje;
- d. interpretuje związki przyczynowo – skutkowe;
- e. krytycznie odbiera i analizuje treści przekazów medialnych.

TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU

- a. buduje precyzyjne wypowiedzi jednozdaniowe i wielozdaniowe;
- b. sprawnie posługuje się formami wypowiedzi;
- c. posiada umiejętność sprawnego stylizowania tekstu;
- d. tworzy przypisy i bibliografię;
- e. redaguje recenzję, reportaż oraz wszystkie wymienione wcześniej formy wypowiedzi.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW/ KONTEKSTY

- a. dostrzega konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury: muzyczny, filozoficzny;
- b. wyjaśnia zależności między rodzajami tekstów.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą,
a ponadto:

TERMINY I POJĘCIA

- a. posiada osiągnięcia ponadprogramowe;
- b. świadomie i samodzielnie tworzy teksty o określonych cechach gatunkowych;
- c. prace cechuje bogactwo stylistyczne oraz oryginalność prób literackich.

CZYTANIE:

a.czyta wzorcowo, przestrzegając wszelkich zasad ortofonii (wymowa staranna, tempo, modulacja głosu, akcent logiczny i emocjonalny).

SŁUCHANIE I MÓWIENIE:

- a. wykorzystuje indywidualne cechy językowe w czasie mówienia, takie jak: dobór słownictwa charakterystyczny dla własnej osobowości czy barwa głosu,
- b. odróżnia perswazję od manipulacji językowej,
- c. zauważa w każdej zasłyszanej wypowiedzi cechy ogólnojęzykowe, środowiskowe i indywidualne,
- d. krytycznie ocenia pod względem stylistycznym i poprawnościowym wystąpienia publiczne.

PISANIE:

- a. potrafi wypowiadać się w formie *eseju* (*np. filozoficzny, historyczny*),
- b. tworzy prace pisemne na wysokim poziomie merytorycznym i stylistycznym, zawierające oryginalne rozwiązania kompozycyjne i niebanalne przemyślenia.

ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY:

- a.rozumnie rozwija potrzeby kulturowe, czyta prasę i książki, śledzi ważne wydarzenia kulturalne,
- b. uczestniczy w życiu kulturalnym (wystawy, teatr, kino),

- c. odkrywa motywacje działań bohaterów literackich i innych tekstów kultury (realistyczna - psychologiczna, historyczna, społeczna; baśniowa),
- d. ocenia postawy i działania postaci fikcyjnych i rzeczywistych w kontekście danej epoki i czasów współczesnych,
- e. odróżnia w utworze literackim i innych tekstach kultury problemy egzystencjalne; o charakterze uniwersalnym od przemijających, uwarunkowanych historycznie, społecznie, biologicznie,
- f. samodzielnie wartościuje zjawiska z kręgu kultury wysokiej i niskiej,
- g. odróżnia mity narodowe od mitów kultury popularnej; potrafi je ocenić i wskazać ich funkcje w polskiej kulturze dawnej i współczesnej.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE:

- a. dostrzega zjawisko mody językowej i nie ulega mu,
- b. dokonuje stylizacji różnych typów zależnie od sytuacji i intencji,
- c. rozumie rolę stylizacji w utworach literackich,
- d. posługuje się wypowiedzią o charakterze ironicznym, sarkastycznym i humorystycznym,
- e. buduje teksty o oryginalnej stylistyce, kompozycji i formie; dzieli się doświadczeniami w tym zakresie; wypowiada się na temat zastosowanych rozwiązań; nazywa różnice między nimi.

Uczeń bierze udział w olimpiadach i konkursach polonistycznych organizowanych na szczeblu powiatowym i wojewódzkim, osiągając znaczące sukcesy.

